

KIILI KUNSTIDE KOOLI TROMPETI HUVIALA PÕHIÕPPE ÕPPEKAVA

ÜLDSÄTTED

- Kiili Kunstide Kooli õppekava on dokument, mille alusel toimub õppetöö antud koolis.
- Õppekava koostamisel on lähtutud huvikooli seadusest, huviharidusstandardist, kooli põhimäärusest, paikkonna vajadustest, õpilaste soovidest ja kooli traditsioonidest ning võimalustest.
- Kiili Kunstide Kooli õppekava määrab kindlaks õppe-eesmärgid, õppeaja, õppeainete loendi koos ainekavadega, õppeainete valiku võimalused ja tingimused ning nõuded õppeetappide ja kooli lõpetamise kohta.
- Põhiõpe on ette nähtud õpilastele, kes soovivad ja suudavad õppida mahukama, enam harjutamist ja õppimist nõudva õppekava järgi. Õpilasele võimaldatakse soovi korral ja vastava taseme olemasolul õppeaja vältel üle minna põhiõppekavalt vabale õppekavale ja vastupidi. Sooviavalduse kinnitab või lükkab tagasi õppenõukogu.

I ÜLDOSA

1. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID

- 1.1. Kõrge kvaliteediga muusikaalase põhihariduse andmine.
- 1.2. Aidata õpilastel kasvada muusikat ja kunsti mõistvateks ning hindavateks, terve ellusuhtumisega ennast ja teisi väärtustavateks inimesteks.
- 1.3. Kujundada õpilasi isiksusteks, kes oskavad ennast väljendada ja julgevad esineda.
- 1.4. Kasvatada õpilases oskust oma tegevust eesmärgistada, kavandada ning hinnata.
- 1.5. Õpilase otsustusvõime ja vastutusvõime arendamine.
- 1.6. Õpilase töövõime ning koostööoskuse arendamine.
- 1.7. Õpilase kunstitaju ja fantaasia arendamine.
- 1.8. Õpilase ettevalmistamine õpinguteks oma eriala kesk- ja/või kõrgemal tasemel.
- 1.9. Kohaliku kultuurielu edendamine eesti kultuuritraditsioonidele toetudes.

2. ÕPPEKAVA PÕHIMÕTTED

- 2.1. Õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest.
- 2.2. Üldosa kirjeldab õppekava eesmärgid ja õppeprotsessi käigu ning toob välja vastavasse õppekavasse kuuluva aineleendi.
- 2.3. Ainekavad annavad vastava aine jaoks suunad ja tasemenõuded.
- 2.4. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse vanuselisi ja individuaalseid iseärasusi ja kooli materiaalseid võimalusi.
- 2.5. Õppetöö kavandamisel peetakse silmas iga õpilase võimekust ja vastavust klassi tasemele.
- 2.6. Tasemele mittevastavate õpilaste õpingute jätkamise võimaluste üle otsustab õppenõukogu.
- 2.7. Õppekava suurem eesmärk on kujundada õpilase isikupära ja suunata õpilast oma tegevust jälgima ning õppimist kavandama ja analüüsima vastavast erialast lähtudes.

3. ÕPPEPROTSESS

- 3.1. Õppimise käigus saab õpilane oskuse õpitavat analüüsida ja hinnata ning õpilase õppeedukus sõltub tema pühendumusest õppetöösse. Õpetaja on õpitegevuste kavandaja, looja ning õpilase juhendaja ning innustaja.
- 3.2. Hindamine on osa kooli õppeprotsessist. Õpilasele tuleb selgitada, mida hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.
- 3.3. Hindamise põhieesmärgid on:
  - 3.3.1. motiveerida õpilast sihikindlamalt õppima;
  - 3.3.2. anda teavet õppimise käigust õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanematele;
  - 3.3.3. näidata õpilaste individuaalsete õpitulemuste vastavust õppekavas määratud tasemele.
- 3.4. Hindamine on reglementeeritud dokumendiga “Kiili Kunstide Kooli õpilaste hindamise kord”.

4. KOOLIASTMETE ÕPPEKORRALDUS

- 4.1. Õppetöö Kiili Kunstide Kooli muusikaosakonnas on jagatud järgmistesse arenguastmetesse:
  - 4.1.1. eelklass – (ainult õpilastele, kes õpivad üldhariduskooli I klassis).
  - 4.1.2. noorem aste – 1.-4. õppeaasta (õpilastele alates üldhariduskooli II klassist).
  - 4.1.3. vanem aste – 5.-7. õppeaasta (õpilastele, kes on noorema astme edukalt lõpetanud ja saanud õppenõukogu suunamise vanemasse astmesse).
  - 4.1.4. lisa-aasta(d) – ainult õppenõukogu otsusega õpilastele, kes on lõpetanud vanema astme heade tulemustega. Lisa-aasta(d) on eelkõige mõeldud õpilastele, kes on edukalt läbinud põhiõppe, omavad eeldusi ja on orienteeritud professionaalse muusikahariduse omandamisele ning vajavad vanuse tõttu järjepidevat õpet kuni üleminekuni kutseharidusele.
- 4.2. Õppetunni kestus on 45 minutit (eelklassis on erialatunnid 35 minutit)
- 4.3. Õppeaasta algab 1. septembril ja lõpeb 31. augustil.
- 4.4. Koolivaheajad on ühitatud Kiili Gümnaasiumi koolivaheageadega.
- 4.5. Õppetöö jaguneb poolaastateks.
- 4.6. Õpilane on seotud õppetööga vastavalt õppeaasta pikkusele.
- 4.7. Õpilaste üleminek ühest klassist teise toimub hindeliste esinemiste ja arvestuste alusel õppenõukogu otsusega.
- 4.8. Lõpueksamid (erialas ja solfedžos) on noorema ja vanema astme lõpetamisel.
- 4.9. Noorema astme lõpetamisel saab õpilane noorema astme lõputunnistuse.
- 4.10. Vanema astme lõpetamisel saab õpilane kooli lõpudiplomi. Diplomi saab ainult kõikides õppeprogrammis olevates õppeainetes eksami (arvestuse) sooritanu.
- 4.11. Muusika põhiosakonda võetakse õpilased vastu konkursi alusel. Konkursi korraldamiseks moodustatakse koolis vastuvõtukomisjon. Vastuvõtutingimused ja kord kehtestatakse Kiili Kunstide Kooli õpilaste vastuvõtmise ja lahkumise korraga.

5. ÕPPEAINETE LOETELU

5.1. Ained ja nädalatundide arv:

	eelklass	põhiõpe							lisa-aastad	
		noorem aste				vanem aste				
		I klass	II klass	III klass	IV klass	V klass	VI klass	VII klass	VIII klass	IX klass
Eriala	1,5	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Solfedžo	2	2	2	2	2	2	2	2	2*	2*
Muusikalugu						1	1	1		
Üldklaver				0,5*	0,5*	0,5*	0,5*	0,5*		
Koosmäng		1*	1*	1	1	1	1	1	1*	1*
Lisaeriala					1*	1*	1*	1*		

Selgitus:

- Tärniga märgitud osa ainete loetelust antakse õpilase soovi ja kooli võimaluste korral.
- Lisaeriala valimine eeldab õppetööga väga hästi toimetulekut.
- Eelklassi võetakse õpilased kes astuvad samal õppeaastal üldkooli esimesse klassi.

II AINEKAVAD

1. TROMPETI AINEKAVA

Trompetimängu õppimist on soovitatav alustada 8-10-aastaselt. Õiged algteadmised trompeti mängimisel: eesmärgiks lihaste maksimaalse vabaduse saavutamine mängimise ajal. Mida tasakaalustatum ja vabam on lihaste töö, seda enam aitavad nad kaasa tooni ja hea tehnika omandamisele.

Õppetöö plaani koostamisel lähtub õpetaja programminõuetest, kuid võib sellesse teha aastate lõikes ka suuremaid või väiksemaid korrekture, lähtudes õpilase individuaalsetest omadustest. Tähtis on lõpptulemus.

Olulised punktid:

- kehahoiu ja käte asetus;
- sügav ja kiire hingamine;
- pingevaba tooni tekitamine;
- õhu toe kasutamine;
- puhas intonatsioon ja selle parandamise võtted mängu ajal;
- fraseerimine ja vabalt musitseerimine;
- enese kuulamine;
- pillimänguuskuse aluste rajamine, mis võimaldaks soovi korral jätkata peale muusikakooli lõppu professionaalset õpet.

Hindelised esinemised:

Hindelised esinemised toimuvad kord poolaastas. Sügisel võivad hindelised esinemised toimuda alates novembri keskpaigast ja kevadel alates aprilli lõpust. IV ja VII klassis on kevadise hindelise esinemise asemel eksam. VII klassis on sügisene hindeline esinemine vabatahtlik ning seal on lubatud esitada juba ka kevadise eksami kavasse kuuluvaid teoseid. Hindelise esinemise kava esitatakse peast. Hindelist esinemist hindab hindamiskomisjon vastavalt kehtivale hindamiskorrale. Hindelise esinemise kava peab vastama käesolevas õppekavas toodud nõuetele. Esimest aastat õppivad õpilased ei pea esinema I poolaastal. Samal poolaastal vähemalt regionaalse ulatusega konkursil osalenud õpilane ei pea hindelisel esinemisel osalema ja tema hindeks loetakse 5 (väga hea).

Õpetajal on lubatud ametliku hindelise esinemise kõrval hinnata numbriliselt ka muid antud poolaastal tehtud etteasteid, kuid ainult tunnihindega.

Tehnilised arvestused:

II-VI klassini toimub tehniline arvestus kord poolaastas. VII klassis toimub tehniline arvestus vaid I poolaastal. Arvestust hindab hindamiskomisjon vastavalt kehtivale hindamiskorrale. Arvestusel tuleb esitada peast üks helireedel koos selle juurde kuuluvate lisadega. Heliredeli nõuded on kirjeldatud vastava klassi tehniliste nõuete juures. Lisaks heliredelile tuleb arvestusel mängida üks etüüd. Etüüd tuleb esitada peast. Etüüdi esitamine noodist on lubatud vaid siis, kui õpilane on ette valmistanud vähemalt kolm erinevat etüüdi, millest esitamisele tuleva valib välja üks arvestuse komisjoni liikmetest, kes ei ole õpilase erialaõpetaja.

Eksamid:

Noorema astme lõpueksam (IV õppeaasta kevadel).

Lõpueksam toimub vanema astme lõpus (VII õppeaasta kevadel).

Mõlemal eksamil esitatakse ettenähtud kava korruga täies ulatuses ja peast (välja arvatud võimalik ansamblinumber).

Kontsertmeisteri kasutamine:

Alates I klassist on õpilasele ette nähtud võimalus mängida kokku kontsertmeistriga. Kontsertmeister külastab regulaarselt erialatunde. Ette on nähtud:

I klassis – 15 minutit nädalas

II-VI klassis – 20 minutit nädalas

VII klassis – 45 minutit nädalas

Vabaõppel – 15 minutit nädalas

Lisa-aastatel – 20 minutit nädalas

Kodune töö:

Tunnis toimub uue materjali omandamine, uute mänguvõtete ja harjutamismetoodika õppimine. Eeldatakse, et õpetaja juhistest lähtuvalt jätkab õpilane igapäevaselt tööd ka kodus, et tunnis läbitud teemad ja probleemide lahendused muutuksid omaseks. Järgmisel tunnil korratakse vajadusel eelmise tunni olulised teemad üle ning antakse järgmised ülesanded, mis kodus harjutamist nõuavad.

1.1. NÕUDED KLASSIDE KAUPA:

Eelklass

Hindeline esinemine:

II poolaastal 2 vabalt valitud pala.

Nõuded repertuaarile:

Näited:

- Lastelaul - Pasunad Hüüdvad
- Lastelaul – Mutionu pidu
- Rahvaviis – Hea kuningas Wenclesas
- Traditsionaal – Sära, sära väikene täht
- Rahvalaul – Mu mütsil on kolm nurka

I klass

Põhinõue: õige mänguvõtte on trompetimängu alus. Kogu tähelepanu tuleb keskendada õigete mänguvõtete omandamisele, õpetades õpilast õigesti hingama ja puhuma, pilli hoidma ja tooni tekitama.

Hindelised esinemised:

I poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost (esinevad vaid eelnevalt eelklassis õppinud õpilased)

II poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost

Nõuded repertuaarile:

Aasta jooksul õpitakse: 8-10 lihtsat pala (rahvalaulud, lastelaulud või klassikalised lastepalad); 10-12 lihtsat harjutust või etüüdi.

Näited:

- D. Kabalevski – Väike polka;
- Lastelaul - Pasunad Hüüdvad
- Rahvaviis – Hea kuningas Wenclesas
- Traditsionaal – Sära, sära väikene täht
- Rahvalaul – Mu mütsil on kolm nurka

Nõuded tehnikale:

C-duur, G-duur, F-duur, a-moll.

II klass

Kogu tähelepanu tuleb jätkuvalt keskendada õigete mänguvõtete kindlale omandamisele. Jälgida pilli õiget hoidu, õiget hingamist ja puhumist, tegeleda legato harjutustega.

Tehnilised arvestused:

I poolaastal – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

II poolaasta – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

Hindelised esinemised:

I poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

II poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

Nõuded repertuaarile:

Aasta jooksul õpitakse: 8-10 väikest pala; 8-10 lihtsat harjutust või etüüdi.

Näited:

- Rahvaviis – Laulge poised
- John Wallace – Cold Comfort
- Tylman Susato – Ronde
- Traditsionaal – Spirituaal (Aavo Otsa “Trompetimängu õpetus algajaile”)
- W. A. Mozart – Allegretto
- J. S. Bach – Minuet

Nõuded tehnikale:

Heliredelid: Heliredelid ühe märgini koos toonika kõlmkõladega. Soovitav mängida ulatuses C².

III klass

Jälgida, et ulatuse suurenedes ei ilmneks segavaid pingeid ja kramplikkust, et mängides säiliks mugavuse ja füüsilise vabaduse tunne. Harjutustega arendada puhumise ja legato tehnikat, keeletehnikat, algteadmised *staccatost*.

Tehnilised arvestused:

I poolaastal – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

II poolaasta – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

Hindelised esinemised:

I poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

II poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

Nõuded repertuaarile:

8-10 erineva karakteriga pala; 8-10 etüüdi.

Näited:

- L. van Beethoven – Koopaorav;
- H. Purcell – Trompeti hääl;
- Itaalia laul – Santa Lucia;
- E. Mägi – Sarvelugu.
- Traditsionaal – Amazing Grace
- G. F. Handel – Minuet

Nõuded tehnikale:

Heliredelid kahe märgini koos toonika kolmkõladega, ulatus kuni E².

IV klass

Õige mänguvõtte peaks põhiliselt omandatud olema. Tuleb jälgida, et õpilane ei mängiks repertuaari, kus esineb kõrgemaid noote või tehnilisi löike, mida ta pole veel harjutuste tasandil omandanud. Erinevad strihhid: *detaché, legato, staccato, tenuto*.

Triool, sünkoop.

Tehnilised arvestused:

I poolaastal – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

II poolaasta – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

Hindelised esinemised:

I poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

IV klassi lõpus tuleb erialas sooritada noorema astme lõpueksam:

Eksamil tuleb esitada vähemalt kolm teost: suurvorm ja kaks erineva iseloomuga pala. Terve kava tuleb esitada peast.

Nõuded repertuaarile:

7-8 pala, neist üks suurvorm; 6-8 etüüdi, neist paar topeltstakaato harjutamiseks.

Näited:

- D. Kabalevski – Vana tants;
- G. Fr. Händel – Menuett;
- H. Purcell – Trompeti hääl ja aaria;
- V. Kossenko – Skertiino.
- J. S. Bach – Vom Himmel Hoch, Da Komm' Ich Her
- J. Offenbach – Can Can

Nõuded tehnikale:

Heliredelid kolme märgini koos toonika kolmkõladega, ulatus kuni F².

IV klass lõppeb noorema astme lõputunnistuse saamisega.

V klass

Töö toimub tehnilise täiustamise suunas. Tuleb tagada, et õpilase mängus säiliks vabaduse ja mugavuse tunne.

Tehnilised arvestused:

I poolaastal – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

II poolaasta – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

Hindelised esinemised:

I poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

II poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

Nõuded repertuaarile:

Aasta jooksul õpitakse: 5-7pala, neist 1-2 suurvormi või osa suurvormist; 6-8 etüüdi erinevate tehniliste võtete omandamiseks.

Näited:

- F. Schubert – Barkarool, Serenaad;
- D. Scarlatti – Sitsiliana;
- L. van Beethoven – Sonatiin.
- H. Mancini – Kuu jõgi
- Vana tants – Polka (Aavo Otsa “Trompetimängu õpetus algajaile”)
- S. Joplin – Vahtralehe Rag
- R. Valgre – Helmi

Nõuded tehnikale:

Heliredelid nelja võtmemärgini kahe oktavi ulatuses koos toonikakolmkõladega ja pööretega. Ulatus kuni G².

- D₇;
- kromaatileine heliredel.

VI klass

Jätkub töö igapäevast harjutustega, et täiustada tooni ja mängutehnikat. Repertuaar laieneb levimuusika žanrisse. Tutvutakse ka džässilike rütmide ja strihhide eripäraga.

Tehnilised arvestused:

I poolaastal – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

II poolaasta – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

Hindelised esinemised:

I poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

II poolaastal – kaks erineva iseloomuga teost.

Nõuded repertuaarile:

Aasta jooksul õpitakse: 5-8 pala, neist 1- 2 suurvormi ja 1-2 kaasaegset pala. (R. Valgre, J. Joplin, C. Norton); 8-10 etüüdi.

Näited:

- A. Corelli – Sonaat in F;
- G. B. Martini – Gavott;
- S. Bolotin – Tarantella;
- A. Spendiarov – Pastoraal.
- G. P. Telemann – Die Libe
- R. Valgre – Sa ütle mulle päikene
- Fr. Schubert – Marche Militaire

Nõuded tehnikale:

Heliredelid viie võtmemärgini kahe oktavi ulatuses koos toonikakolmkõlade ja pööretega. Ulatus Kuni H².

- D₇;
- kromaatileine heliredel.

VII klass

Kõige seniõpitu viimistlemine ja süvendamine. Õpilane oskab määrata või muuta iseseisvalt striihe, fraase.

Tehnilised arvestused:

I poolaastal – üks heliredel (vastavalt tehnilistele nõuetele) ja etüüd.

Hindelised esinemised:

I poolaastal – esinemine vabatahtlik. Võib mängida osa eksamikavast.

VII klassi lõpus tuleb erialas sooritada vanema astme lõpueksam:

Eksamil tuleb esitada vähemalt kolm teost: suurvorm ja kaks pala. Teosed peaksid olema erineva iseloomuga. Terve kava tuleb esitada peast.

Nõuded repertuaarile:

Aasta jooksul õpitakse: eksamikavale lisaks 1-2 atonaalset või džässiliku kallakuga pala (ragtime, swing); 3-6 etüüdi.

Näited:

- C. Debussy – Paadis;
- F. Schubert – Ave Maria;
- G. Ph. Telemann – Sonaadid;
- A. Vivaldi – Sonaadid;
- H. Eller – 3 pala.
- L. van Beethoven Allegretto
- R. Wagner – The Song of the Evening Star
- W. A. Mozart – Rondo alla Turca

Nõuded tehnikale:

Õpitud heliredelite viimistlemine. Ulatus kuni C³.

VII klass lõpeb kooli lõputunnistuse saamisega.

2. KOOSMÄNGU AINEKAVA

Koosmäng on võimalus elavaks musitseerimiseks koos teiste õpilaste või õpetajaga juba algõpetuse esimestest tundidest alates. Koosmängu tunnid toimuvad alates 3. klassist. Koosmäng võib toimuda ansambelis samade või teiste instrumentidega. Koosmäng võib aset leida ka orkestris.

Põhieesmärgid:

- anda võimalus koosmusitseerimiseks;
- õpetada teineteist kuulama ja teisi arvestama;
- õpetada ühtset koosmängutunnetust otsima;
- õpetada kaaslastega häälestuma;
- arendada meeskonnatöö oskust.

Eriti soovitav on teha koostööd ka teiste erialade õpilastega, et osata ansambelis kuulata erinevate pillide kooslusest tulenevaid nüansse.

Koosmäng parandab ja arendab õpilaste muusikalisi võimeid. Aines võivad osaleda kõik õpilased sõltumata õppeaastast, kuid vaja on siiski erialaõpetaja nõusolekut. Erinevas vanuses ja erinevate oskustega õpilaste osalemine on võimalik, kuna iga õpilane saab partii vastavalt oma mänguoskusele. Noorematele õpilastele on ettenähtud lihtsustatud partiid.

Koosmäng jätkub kogu õpiaja vältel ja võimaluste piirides tuleb alates kolmandast klassist eelistada õpilaste omavahelist mängu.

Esinemine kaks korda õppeaastas ühe vabalt valitud looga.

3. SOLFEDŽO AINEKAVA

Solfedžo eesmärgiks on muusikalise kuulmise ja noodistlaulmise(mängimise) oskuse ja interpreteerimisaluste väljaarendamine. Solfedžotunnis arendatakse sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

Tegeletakse järgmiste oskuste arendamisega:

- *Hääl ja lauluoskus* – hingamine, fraseerimine, intonatsioon, väljenduslikkus.
- *Astmetaju* – astmete tabamine tabelil ja noodi järgi. Heliredelite laulmine, harmooniline kuulmine.
- *Solfedžeerimine* – noodinimedega või sõnadega, transponeerimine, peastlaulmine, tundmatu harjutuse laulmine.
- *Mitmehäälsus* – heliredelid intervallides, intervallide, akordide, järgnevuste laulmine, mitmehäälsed harjutused, saatega laul.
- *Rütm* – rütmis liikumine, rütmisilpide omandamine, rütmiharjutused ühele ja kahele käele, rütmi koputamine koos pulsilöökidega(taktiviipamisega), ostinato, saaterütm, rütmikaanon.
- *Muusikateooria* – noodikirja õppimine, taktimõõdud, helistike tundmine, kvindiring,
- *Suuline analüüs* – rütmianalüüs, meloodiaanalüüs, vormianalüüs, laadi ja helistiku analüüs, intervallide, akordide, dünaamika analüüs.
- *Diktaat* – meloodiline ja rütmidiktaat, lünkdiktaat, mäludiktaat, kiirusdiktaat astmete tabamiseks.
- *Improvisatsioon* – meloodia improviseerimine antud tekstile, läbivõetud teemale, antud rütmile. Rütmi improvisatsioon õpitud taktimõõtudes, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.
- *Itaaliakeelsed oskussõnad* – tempode nimetused, tempomuutused, dünaamika, iseloomu väljendavad sõnad.

Ainekava koostamisel on lähtutud kahest põhimõttest:

- ainekava edukalt läbinud õpilane saab jätkata õpinguid järgmisel haridustasemel keskastme koolides;
- ainekavas kirjeldatud teadmised ja oskused sobivad ettevalmistuseks nii klassika- kui rütmimuusika suunal jätkajatele. Ainekava sisaldab omandatavate teadmiste ja oskuste kirjeldust ning noorema ja vanema astme eksami nõudeid.

Kodune töö:

Tunnis toimub uue materjali õppimine. Õpetaja võib vajadusel anda ka koduseid ülesandeid, mis toetavad läbitud teema paremat omandamist.

Kontrolltööd ja testid:

Kontrolltööid ja teste korraldatakse tunnis vastavalt vajadusele, et kontrollida õpilaste teadmisi ja oskusi läbitud teema ulatuses ning valmistuda eksamiteks.

Eksamid:

Noorema astme lõpueksam (IV õppeaasta kevadel).

Lõpueksam toimub vanema astme lõpus (VII õppeaasta kevadel).

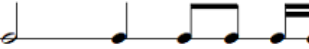
3.1. NÕUDED KLASSIDE KAUPA:

eelklass

Põhieesmärgid:

Rütmiõpetus. Muusikataju arendamine. Duur ja moll.

Nõuded õpilasele:

- oskab laulda C ja G duuri ning a ja e molli;
- oskab kasutada ja tunneb kuulmise järgi ära järgnevad rütmid:
- saab aru järgnevatest mõistetest: noodijoonestik, takt, taktijoon, lõpujoon, viiuli- ja bassivõti, nootide tähtnimed (silpnimed), diees, bemoll, T (t).

I klass

Põhieesmärgid:

Rütmiõpetus. Muusikataju arendamine. Duur ja moll.

Nõuded õpilasele:

- oskab laulda ja kirjutada C, G, D ja F duuri ning lahendada püsimatuid astmeid püsivatesse ja loomulikke a, e ja d molli;
- oskab kasutada ja tunneb kuulmise järgi ära 2-3 ja 4-osalise taktimõõdu ning

järgnevad rütmid:

- saab aru järgnevatest mõistetest: noodijoonestik, taktimõõt (2/4, 3/4, 4/4=C), takt, taktijoon, eeltakt, lõpujoon, rõhulised ja rõhutud taktiosad, kordusmärk, abijoon, viiuli- ja bassivõti, dünaamika, nootide tähtnimed (silpnimed), diees, bemoll, juhtheli, paralleelsed helistikud, kordus, püsiv ja püsimatu aste;
- oskab noodistada lihtsaid 2-4-taktilisi rütmi- ja meloodiadiktaate.

II klass

Põhieesmärgid:

Molli kolm kuju. Tutvumine intervallidega.

Nõuded õpilasele:

- oskab laulda ja kirjutada C, G, D, F ja B duuri ja põhikolmkõlasid;
- oskab laulda ja kirjutada loomulikku a, e, d, h ja g molli ning põhikolmkõlasid;
- oskab laulda kaanoneid;
- oskab laulda noodist (sh lastelaule)
- oskab kirjutada 2 kuju (loomulik, harmooniline) a, e, d, h ja g molli ning põhikolmkõlasid. Duur- ja mollkolmkõla (mažoor- ja minoorkolmkõla), kolmkõlade tähistused väljaspool helistikku: „M“ - duurkolmkõla ja “m“ - mollkolmkõla;
- tunneb noodipildi ja kuulmise järgi ära molli 3 kuju;
- oskab kasutada ja tunneb kuulmise järgi ära 2-, 3- ja 4-osalises taktimõõdus järgnevad rütmid:

- saab aru mõistetest: terve- ja pooltoon, bekaar, fermaat, sekvents, varieerimine, molli kolm kuju, intervallid (p.1; p.8; p.4; p.5; s.3; v.3; s.2 v.2), paralleelsed helistikud;
- tunneb tempotähiseid: *adagio, largo, andante, moderato, allegro, presto*;
- tunneb dünaamikatähiseid: *p, mp, mf, f, crescendo, diminuendo*;
- oskab noodistada 2-4 taktilisi rütmi-ja meloodiadiktaate mängituna võimalusel eri pillidel (ka lünk- ja mäludiktaadid ning meetrumivabad astmediktaadid ja diktaadid astmenumbritega).

III klass

Põhieesmärgid:

Lihtintervallid. Akordiõpetuse algus.

Nõuded õpilastele:

- oskab laulda ja kirjutada C, G, D, A, F, B ja Es duuri, a, e, h, fis, d, g ja c molli (loomulik ja harmooniline), põhikolmkõlasid (astmetähistusega I, IV, V) (tutvustavalt ka funktsioonide nimed), I kolmkõla pöörded (tähistusega I₆ ja I₆₄);
- tunneb noodipildi ja kuulmise järgi ning kirjutab ja laulab kõiki õpitud lihtintervalle ning teab nende suurust toonides;
- oskab intervalle helistikes määrata;
- saab aru mõistetest põhikuju ja pööre, 3/8 taktimõõd, dominantseptakord, kolmkõla helide nimetused (priim, terts, kvint), transponeerimine;
- oskab noodistada 6-8 taktilisi rütmi-ja meloodiadiktaate mängituna võimalusel eri pillidel (ka lünk- ja mäludiktaadid ning meetrumivabad astmediktaadid ja diktaadid astmenumbritega).

IV klass

Põhieesmärgid:

Eelmistel õppeaastatel õpitu kinnistamine, lahendusega intervallid, valmistumine üleminekueksamiks.

Nõuded õpilastele:

- oskab laulda ja kirjutada kuni nelja võtmemärgiga helistikke, õpitud intervalle ja akorde nii helistikus kui antud noodist;
- oskab koputada nii ühe kui kahe partiiga rütmiharjutusi;
- tunneb kuulmise ja noodipildi järgi ära õpitud helilaadid, intervallid, akordid ja rütmid;
- teab intervallide suurust toonides ja oskab neid ehitada antud noodist üles ja alla;
- tunneb tähtharmoniat õpitud akordide ja helistike piires;
- oskab kasutada ja tunneb kuulmise järgi ära triooli ja süngoobi;
- tunneb dominantseptakordi (V7) koos lahendusega nii duuris kui harmoonilises mollis;
- saab aru mõistest samanimelised helistikud;
- on tuttav tähtharmonia akordimärkidega õpitud akordide ja helistike piires (duur- ja mollkolmkõla, V7);
- on tuttav kõrvalastmete kolmkõladega;
- oskab noodistada 6-8-taktilisi rütmi- ja meloodiadiktaate mängituna võimalusel eri pillidel (ka lünk- ja mäludiktaadid ning meetrumivabad astmediktaadid ja diktaadid astmenumbritega).

IV klassi lõpus tuleb solfedžos sooritada noorema astme lõpueksam.

Eksamil kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, kasutatavad taktimõõdud 2/4 ja 3/4 (va rütmiharjutuse koputamisel, kus võib esineda ka 3/8). Eksam koosneb kahest osast – kirjalikust ja suulisest.

Kirjalik:

- *diktaat* – 8 takti 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse kokku 9 korda;
- *rütmidiktaat* – 4 takti 2/4, 3/4 või 3/8 taktimõõdus, mängitakse ette 6 korda;
- *intervallide ja akordide kuulamine* – (*priimist oktavini*) – mängitakse 8 intervalli ja akordi, kõiki kolm korda järjest (üks kord harmooniliselt, teine kord meloodiliselt, kolmas kord harmooniliselt). Valikus on duur- ja mollkolmkõlad ning dominantseptakord. Soovitavad tähistused: „M“ - duurkolmkõla, väike „m“ – mollkolmkõla, „D7“ - dominantseptakord. Lisaks kõik lihtintervallid priimist oktavini.
- teooria – intervallide määramine etteantud meloodia põhjal.

Suuline:

Kogu suuline pilet on ühes helistikus (v.a. varemõpitud harjutus).

- *heliredeli laulmine*;
- *samas helistikus põhikolmkõlade ja dominantseptakordi laulmine koos lahendusega*;
- *võõra harjutuse laulmine*;
- *varemõpitud harjutuse laulmine*;
- *rütmiharjutuse koputamine* – 8 takti, fikseeritud löökpilli partiina, kasutatakse taktimõõte 2/4, 3/4 ja 3/8.

IV klass lõppeb noorema astme lõputunnistuse saamisega.

V klass

Põhieesmärgid:

Põhikolmkõlade pöörded. Neljahäälne akordide järgnevus. Nooremas astmes õpitu kinnistamine.

Nõuded õpilasele:

- oskab laulda ja kirjutada ning tunda kuulmise ja noodipildi järgi kuni 5 võtmemärgiga helistikke ja põhikolmkõlasid pööretega (loomulik duur ning loomulik, harmooniline ja meloodiline moll) V₇ lahendusega, samuti eelnevalt õpitud intervalle nii helistikes kui antud nootidest, liht- ja liitkadentse, kusjuures akordide tähistused on rooma numbrite kui tätharmonia akordimärkidega; põhikolmkõlade ja nende pöörete ning kõrvalastmete kolmkõlade ja diatooniliste septakordide tähistamine tätharmonia akordimärkidega;
- tunneb ja oskab kasutada rütmi ja taktimõõdu osas pidet, 6/8 taktimõõtu ja grupeerimist.
- oskab laulda harjutusi ja kaanoneid noodist (ka mitmehäälsus);
- oskab noodistada 4-8 taktilisi rütmi- ja meloodiadiktaate mängituna võimalusel eri pillidel (ka lünk- ja mäludiktaadid ning saatega meloodia üleskirjutamine).

VI klass

Põhieesmärgid:

Dominantseptakordi pöörded lahendusega. Kaldumine ja modulatsioon. Harmooniline duur. Eelnevalt õpitu kinnistamine.

Nõuded õpilasele:

- oskab laulda ja kirjutada kuni kuue võtmemärgiga helistikes (loomulik duur ning loomulik, harmooniline ja meloodiline moll) õpitud akorde ja intervalle, harjutusi ja noodistada diktaate;
- oskab kuulmise järgi kirjutada (nii rooma numbrite kui akordimärkidega) harmoonilisi järgnevusi (4-8 takti) ja neid laulda. Bassi märkimiseks tuleb kasutada araabia numbreid või noteerida see bassivõtmes). Soovitavalt võib kasutada tuntud muusikateoseid;
- oskab kasutada pidekaarega rütme ja punkteerida 6/8 taktimõõdus.
- tunneb taktimõõte 2/2, 3/2 ja 6/4.
- oskab noodistada 4-8 taktilisi rütmi- ja meloodiadiktaate mängituna võimalusel eri pillidel (ka lünk- ja mäludiktaadid ning saatega meloodia üleskirjutamine).

VII klass

Põhieesmärgid:

Intervallide ja akordide ehitamine, kuulamine, laulmine. Vähendatud ja väike juhtseptakord. Eelnenud aastatel õpitu süvendamine, kinnistamine.

Nõuded õpilasele:

- on tuttav 7 võtmemärgiga duurile ja mollidega (loomulik duur ning loomulik, harmooniline ja meloodiline moll) ning on tutvunud ka diatooniliste laadide, pentatoonika ja kromaatilise duurilega;
- on tuttav II₇;
- tunneb diatoonilisi septakorde ning oskab neid tähtharmonia akordimärkidega tähistada;
- saab aru ja oskab kasutada keerukamaid sünkoope ja pidesid, segataktimõõtu ja vahelduvtaktimõõtu;
- on tuttav diatooniliste ja kromaatiliste läbiminevate helide ja abihelidega;
- oskab noodistada 4-8 taktilisi rütmi- ja meloodiadiktaate mängituna võimalusel eri pillidel (ka lünk- ja mäludiktaadid ning saatega meloodia üleskirjutamine).

VII klassi lõpus tuleb solfedžos sooritada vanema astme lõpueksam.

Eksamil on diktaadid ja suulised ülesanded kuni nelja märgiga helistikes, akordide ehitamine kuni viie märgiga helistikes. Kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, suulises osas ka meloodiline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4 ja 6/8. Eksam koosneb kahest osast – kirjalikust ja suulisest.

Kirjalik:

- *diktaat* – 8 takti 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse kokku 9 korda;
- *järgnevus* – kuni 5 takti. Akordide valik: põhikolmkõlad pööretega, dominantseptakord põhikujus, vähendatud septakord mollis, II septakord duurile. Tähistada nii rooma numbrite kui tähtharmonia sümbolitega. Bass võib olla tähistatud araabia numbritega või noteeritud bassivõtmes. Bass mängitakse võimalusel harmoonia häältest erineva instrumendiga;
- *viie põhiseptakordi kuulamine* – mängitakse harmooniliselt 6 akordi, igähte kolm korda;
- *intervallide ning kolmkõla ja selle pöörete kuulamine* – mängitakse harmooniliselt 6 intervalli või akordi, kõiki kaks korda;
- *akordide määramine ja ehitamine* – määrata ja ehitada neli akordi: kaks akordi tähtharmonia märgistuse põhjal ning kahele akordile leida tähtharmonia märgistus.

Suuline:

- *heliredeli laulmine* – loomulik duur, harmooniline või meloodiline moll, lisaks valik akordidest: põhikolmkõlad pööretega ja V₇ pööretega antud helistikus;
- *intervallide laulmine* – laulda kaks lihtintervalli antud noodist üles ja alla;
- *ühehäälse rütmiharjutuse koputamise* – kuni 8 takti. Kasutatavad taktimõõdud 3/4, 4/4, 3/8, 6/8.
- *võõra harjutuse laulmine*;

VII klass lõppeb kooli lõputunnistuse saamisega.

4. MUUSIKALOO AINEKAVA

Muusikaloo ainetundides antakse ülevaade muusika arengust keskajast meie sajandini klassikalise muusika vallas, lühiülevaade antakse ka pärimusmuusika ja levimuusika ajaloost. Ainekava ülesehituse aluseks on üldise muusikaloo tutvustamine stiiliperioodide kaupa, millega kaasneks ajaloolise ja üldkultuurilise tagapõhja valgustamine ning muusika sidumine teiste kunstiliikidega. Kursuse eesmärk on äratada õpilases huvi akadeemilise muusika ja laiemalt kunsti vastu.

Liigituse aluseks on stiilid. Iga stiiliperioodi esindajateks on valitud heliloojad kes on enam mõjutanud muusika edaspidist arengut või kelle teosed on ajaproovile enim vastu pidanud. Et muusika kuulamiseks jääks rohkem aega, tuuakse heliloojate elulugudest välja vaid olulisim. Õppetöö on suunatud aktiivsele kaasamõtlemisele. Eesmärgiks on kasutada võimalikult palju lastele huvitavaid meedie (muusika kuulamine noodiga, videod, filmid, internet), et mahukas aineprogramm kergemini mõistetavaks teha. Suur tähelepanu on teadlikul muusika kuulamisel. Õppetöö käigus toimuvad (ühised) kontserdi-/ooperi-/balletikülastused.

Muusikaloo aine kestab 3 õppeaastat, üks tund nädalas. Seejuures igal poolaastal peavad õpilased kirjutama arvustuse külastatud kontserdi kohta (ei tohi ise esineda) ja kord poolaastas toimub kuulamistest (u 10 stiilipuhast teost).

V klass

(keskaeg, renessanss, barokk, Bach, Händel, klassitsism, Haydn, Mozart, Beethoven)

Keskaeg. Romaani ja gooti stiil. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Rüütli laul.

Renessanss. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud laulužanrid: ballata, madrigal. Tantsusüit. Madalmaade koolkond (Dufay, Deprez, di Lasso). Tähtsamad esindajad. Renessansi ajastul kasutatud pillidest.

Barokk. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloomustus, tähtsamad žanrid.

Johann Sebastian Bach. Brandenburgi kontserdid. Inventsioonid, prelüüdid ja fuugad (HTK). Oreliteosed.

Georg Friedrich Händel. Ooperid, oratooriumid, süüdid.

Concerto grosso mõiste. Vokaalmuusika.

Klassitsism. Üldiseloomustus. Uue helikeele võrdlus barokiga. Uued žanrid.

Joseph Haydn. Sümfonia mõiste ja ülesehitus. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett.

Wolfgang Amadeus Mozart. Sümfoniad. Ülevaade ooperiloomingust, instrumentaalkontserdid.

Ludwig van Beethoven. Helikeele erinevus võrrelduna Haydni ja Mozarti loominguga. Klaveriteosed, sümfoniad.

Õppeaasta lõpuks on õpilased saanud ülevaate õhtumaade muusika arengust keskajast kuni klassitsismini ja teada saanud tähtsamate nendel ajastutel esinenud žanride omadused ning eelpool toodud teosed.

Aine sooritamine toimub jooksvalt kontrolltööde hinnete alusel.

VI klass

(romantism, Schubert, Chopin, Schumann, rahvusromantism)

Romantism. Romantismi põhijooned kõikides kunstides.

Franz Schubert. Laululooming. Kammermuusika. Sümfooniad.

Fryderyk Chopin. Klaverimuusika: etüüdid, prelüüdid, masurkad, valsid.

Robert Schumann. Klaverimuusika.

Ferenc Liszt. Klaverilooming.

Pjotr Tšaikovski. Sümfooniad. Balletid.

Sergei Prokofjev. Balletid. Sümfooniad.

Rahvusromantism

Norra muusika. Edvard Grieg. Klaveripalad. Orkestrimuusika.

Soome muusika. Jean Sibelius. Sümfooniline muusika.

Vene muusika. Mihhail Glinka. Orkestrimuusika. Sergei Rahmaninov. Orkestrimuusika.

Vene muusikaelu 19. saj. II poolel. Võimas rühm (Borodin, Mussorgski, Cui, Balakirev, Rimski-Korsakov)

Hilisromantism. Gustav Mahler. Richard Strauss.

Impressionism. Claude Debussy. Maurice Ravel.

Neoklassitsism. Igor Stravinski. Artur Honegger. Carl Orff.

Ekspressionism. Uus Viini koolkond (Schönberg, Berg, Webern).

Stiilide paljus. Minimalism. Steve Reich. Philip Glass. Avangardism. John Cage. Pierre Boulez. Karlheinz Stockhausen

Õppeaasta lõpuks on õpilased saanud ülevaate 20. sajandi uutest žanritest ja heliloojate panusest nende tekkimisel; oskavad vahet teha erinevate perioodide muusikal.

Aine sooritamine toimub jooksvalt kontrolltööde hinnete alusel.

VII klass

(lühiülevaade pärimusmuusika ja levimuusika tekkest, eesti muusika)

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. saj keskel. Laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus.

Esimesed üldlaulupeod. J. V. Jannsen.

Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad. A. Kunileid, A. Thomson, Fr. Saebelman, K. A. Hermann.

Esimesed professionaalse haridusega heliloojad. J. Kappel, M. Härma, K. Tärnu.

A. Läte. Tema looming ja muusikaline tegevus sajandialguse Tartus. Esimese sümfooniaorkestri loomine 1900. a.

Esimesed kompositsioonilase eriharidusega heliloojad. R. Tobias ja A. Kapp. Eesti sümfoonilise muusika areng. Esimene eesti klaverikontsert. Esimesed oratooriumid.

Rahvusliku koorilaulu areng. M. Saar ja C. Kreek. Rahvaviiside arendusvõtted nende koorilauludes. Vaimulikud rahvaviisid C. Kreegi loomingus.

Põhjamaine helikeel. Heino Eller ja tema koolkond.

Eduard Tubin. Esimene eesti ballett.

Rahvamuusika kasutamine. V. Tormise muusikas. M. Härma, M. Saar ja C. Kreek.

Uute muusika väljendusvahendite areng Eestis 1960. aastate instrumentaalmuusikas. E. Tamberg, J. Rääts, A. Pärt, J. Koha.

Uued jooned XX saj. II poolel sündinud heliloojate loomingus. L. Sumera, E.-S. Tüür jt.

Ülevaade eesti ooperi arengust. E. Aav, E. Kapp, V. Kapp, G. Ernesaks, E. Tamberg, E.-S. Tüür, T. Kõrvits.
Eesti klassikaline muusika XXI sajandil.

Lühiülevaade pärimusmuusika arengust. Soome-ugri hõimurahvaste pärimusmuusika, teiste tuntumate kultuuripiirkondade rahvamuusika.

Lühiülevaade rütmimuusika arengust. Muusikatööstus (eesmärgid, suuremad firmad, enimmüüdnud singlid), kaasaegse muusika algus (minstrelshow, Afroameerika muusika), Spirituaal, Blues, Country & Western, Rock'n'Roll, Jazz, 60' date muusika, Briti invasion.

Õppeaasta lõpuks on õpilased kursis eesti kunstmuusika arenemisega ärkamisajast tänapäevani ja oskavad seda võrrelda euroopa muusikaparemiikuga. Samuti saavad õpilased lühiülevaate pärimusmuusika ja rütmimuusika arengust.

Aine sooritamine toimub jooksvalt kontrolltööde hinnete alusel.

4. ÜLDKLAVERI AINEKAVA

Üldklaveri aine eesmärgiks arendada klaveri tundmist ja klaverimängu oskust õpilastes, kelle erialaks on mõni muu instrument peale klaveri. Klaver on solfedžo ja harmoonia õppimisel oluline toetav instrument ning klaverimäng arendab õpilastes polüfoonilist mõtlemist. Üldklaveri tunnid algavad õpilase soovi ja kooli võimaluse korral kõige varem kolmandast klassist. Ainemaht on pool pedagoogilist tundi nädalas. Üldklaveris toimub kord poolaastas hindeline arvestus, kus tuleb esitada peast 1-2 pala.

5. LISAERIALA AINEKAVA

Lisaeriala ainekava on identne valitud eriala vabaõppe ainekavaga.